

VÁŽENÉ KOLEGYNĚ A KOLEGOVÉ,

pro Prahu a náš obor uběhlo hektické září. Dvě významné konference, které se zde odehrály souběžně ve stejném čase, vtiskly do procesu diskusí o mnoha citlivých současných tématech nesmazatelnou stopu. Nechci se ale nyní v editoria-
lu věnovat konferenci o drogové politice evropských měst (o které si můžete přečíst množství informací na jejích vlastních internetových stránkách *www.urbandrugpolicy.com* a v supplementu *Adiktologie* 2010), rád bych se naopak věnoval druhé z akcí. Ta byla poměrně nenápadná a málokdo vlastně věděl, že vůbec nějaká „druhá akce“ v Praze běží. Ona je tak trochu již tradičně takto nenápadná a je to tak možná dobře. Tato konference, která vlastně není konferencí v pravém smyslu slova, ale spíše uzavřeným sympoziem a zasedáním Mezinárodní asociace editorů adiktologických časopisů (ISAJE), je přitom něčím velmi výjimečným. Snažil jsem se trochu ve svém článku v minulém čísle *Adiktologie* (Miovský, M. (2010). Nové výzvy, nebo stejná témata v novém kontextu? Výroční konference International Society of Addiction Journal Editors (ISAJE). *Adiktologie*, (10)2, 130–132) naznačit, o čem letošní setkání bude. Dovolte mi proto nyní, abych krátce reflektoval průběh a obsah celé akce a pokusil se zdůraznit některé rozměry, které se mi jeví být pro náš časopis a tuzemský kontext důležité.

Reflexi mohu začít úsměvnou historkou. Hned první den, ještě před zahájením akce, kdy teprve zasedal řídicí výbor ISAJE, jsme zjistili, že letošní ročník je jubilejním 10. ročníkem. Tohoto faktu si nikdo nebyl do té doby vědom a zjistili jsme to náhodou při dohledávání materiálů z předchozích ročníků. Asi je to symbolické – nikdo to prostě nepočítal a nezdálo se to být až tak důležité. Přitom právě existence ISAJE (plným originálním názvem International Society of Addiction Journal Editors) dala do pohybu mnoho důležitých věcí, facilitovala diskusí o interdisciplinární povaze našeho oboru a jeho specifikách na poli vědy v kontextu publikování výsledků vědecké a klinické práce. Velmi se mi líbí přirovnání Asociace k tepnám v lidském těle. Výsledky vědecké a klinické práce, to jsou tisíce a miliony krvinek, které jsou nositeli důležitých poselství, našeho vědění a vlastně života oboru, a ty musí někudy být dopraveny na to správné místo, kde jsou potřeba. Tepny, které je tam dopravují, to jsou desítky časopisů v oboru. Některé jsou velké a dravé a dopravují obrovské množství poznatků zásadního

významu. Jiné jsou menší, krev v nich teče pomaleji, ale doputuje na své místo, do určeného regionu. Editoři tak vlastně doslova drží prst na tepu oboru. Jsou jakými správcí systému. ISAJE tak vytváří půdu pro výměnu zkušeností mezi editory a menší a mladší časopisy se učí od těch starších a renomovaných. Je to obrovská pokladnice zkušeností a je fascinující sedět uprostřed diskusí předních osobností vědy v našem oboru a současně lidí, jejichž rukama ročně procházejí stovky a tisíce článků, kteří je hodnotí, třídí a pomáhají autorům dotahovat až k publikaci. ISAJE je vlastně taková trochu zláštní komunita, mající svá vlastní pravidla komunikace, mající vlastní život a ovlivňující to, co bychom mohli označit za kritéria kvality práce dobré redakce nebo standard toho, jak má být publikována „dobrá věda“.

Ve zmíněném článku v minulém čísle jsem si kladl otázku, zda letošní zasedání bude něčím opravdu nové, nebo půjde spíše jen o starší nápady a myšlenky, kterým dáme nový kabát. Ono to nakonec bylo tak trochu obojí. Reprezentanty nového a opravdu zásadního jsou zřejmě tři oblasti. První tvoří naprosto jasný a vyhraněný postoj vůči publikování témat ve vztahu k alkoholu a obecně témat týkajících se aplikace výsledků v praxi. Prof. Thomas McGovern (kterého mohli vidět návštěvníci jeho veřejné přednášky den před konferencí v Praze ve středu 29. září) vystoupil se zásadním příspěvkem týkajícím se současné strategie a dokumentů WHO. Většina časopisů jednoznačně potvrdila zájem, že bychom jako síť měli pomoci rychleji a přesněji přenášet informace do národního kontextu a že bychom měli být možná též razantnější v podpoře a komentářích. Jinými slovy, pokud se některé ze zodpovědných institucí staví k problematice poněkud vlažně a podpora není odpovídající, měly by to být právě časopisy, které proces diseminace podporují a facilitují. Právě pro oblast alkoholu jde zřejmě o velmi zásadní posun. Mimochodem, tento posun diskurzu byl právě druhým tématem, které chci zmínit. Jakoby konference konaná ve stejném čase o tři ulice dál v Obecním domě věnovaná drogové politice byla vlastně takovým paralelním procesem. Časopisy, které většinou jsou velmi rezervované a jejichž editoři jsou spíše pozorovateli diskusí či jejich moderátory, vnášely na zasedání do diskuse často vyostřená stanoviska. Bylo zřejmé, že došlo k posunu, a bylo zřejmé, že půjde o dlouhodobější proces a že dochází k proměně kon-

textu – otevírají se komplikované a citlivé otázky angažovanosti vědy a vědců v drogové politice a nutnosti opustit či minimálně zpochybnit nemožnost vzdát se postoje (zdánlivé) nezávislosti a odstupu. Třetí novinkou, která mě překvapila, bylo znovuposunutí hranice diskuse o etice publikování a výzkumu. Domníval jsem se, že jde o téma, které dostalo na předchozích zasedáních jasné rozměry a je nastaveno. Opak byl pravdou. Prof. Thomas Babor (který byl k vidění a slyšení 29. září na již výše zmíněné veřejné přednášce také) je neúnavný motor a člověk, který tématu etiky zasvětil podstatnou část své práce. Na zasedání představil další směr v práci na etických normách a znovu byl diskutován vysoce problematický rozměr publikování výsledků studií, u kterých není zřejmý původ finančních prostředků nebo je jasné, že tyto prostředky pocházejí od producentů např. tabákových výrobků nebo alkoholu. Ujasňovaly se podmínky publikace takových prací, nutnost mnohem tvrdšího přístupu a nezbytnost deklarace zdrojů podpory. Není problémem, aby pro vědu i praxi byly využívány tyto prostředky. Problém je, pokud se tento fakt zamlčuje nebo není informace úplná (např. že prostředků bylo více, než je deklarováno, nebyly standardně použity nebo donor mohl zasahovat do odborné práce a zkreslit jakýmkoli způsobem výsledek). I takto ožehavá témata jsou na půdě ISAJE diskutována, a to s otevřeností, s jakou se v našem oboru lze setkat opravdu výjimečně.

Čím letošnímu zasedání přispěla naše země kromě organizace setkání? Dostali jsme možnost organizovat během zasedání dva workshopy v hlavním programu. Na oba přijali pozvání editoři několika větších časopisů, které jsem oslovil. S profesory Balsterem (USA) a Baborem (USA) jsme připravili workshop na téma možností a limitů spolupráce mezi ISAJE a univerzitami, který vzbudil opatrný zájem. Doposud toto téma příliš diskutováno nebylo. Nicméně z následné kuloární diskuse bylo zřejmé, že téma je vlastně starým tématem v novém kabátu, jen to tak nikdo nepojmenoval. Já sám jsem netušil, že se vlastně trefím do něčeho, o čem nemalá skupina členů ISAJE již déle uvažuje, jen to nikdy nebylo jasné pojmenováno a ohraničeno a nebyla tak naléhavá potřeba toto téma řešit. Podobně dopadl druhý workshop věnovaný podpoře (zejména mladých a začínajících) autorů z neaglicky hovořících zemí. Zde se jedná o mnoho let rozvíjené téma. Ukazuje se ale, že některé z rozměrů vyžadují přesnější specifikaci. Např. frekventovaný pocit diskriminace může skutečně být v mnoha případech oprávněný. Bohužel ale také v mnoha případech pouze zakrývá nekvalitní práci a chybně/nedostatečně připravený rukopis.

Pokud mohu hodnotit proběhlý ročník setkání členů ISAJE, pak musím s uspokojením říci, že jsme jako hostitelská země podali dobrý výkon. Po organizační stránce nic zásadního nezaskřípalo a kolegové odjížděli spokojení s průběhem a zajištěním akce. Z hlediska obsahu jsme pak mys-

lím zdárně zvládli připravit a prezentovat nové pohledy na náročná témata a současně jsme samozřejmě nezapomněli ani na prezentaci naší země, drogové situace zde a stavu vývoje služeb. Naše fakulta díky podpoře současného děkana a vedoucího redaktora Adiktologie prof. Tomáše Zimy pomohla spolu se Sdružením SCAN vytvořit skvělé zázemí nejen pro samotné zasedání, ale také pro sérii čtyř samostatných veřejných přednášek doprovázejících hlavní program a specializovaného workshopu pro mladé vědecké pracovníky zaměřeného na publikování v mezinárodních časopisech. Velmi bych si přál, aby nám podobné akce více a více pomáhaly zařadit se do skupiny zemí, které vědí, proč a kam v našem oboru směřují, a které jsou schopny realizovat kvalitní projekty a jsou dobrým a atraktivním partnerem pro nejruznější mezinárodní aktivity. Myslím, že si to již nemusíme opakovaně dokazovat. Domnívám se, že zcela stačí, když budeme dál dělat svoji práci dobře a komunikovat se svými sousedy a mezinárodními partnery. Naše pozice a jméno ve světě jsou v našem oboru dnes důležitou dosaženou hodnotou a je stále více zřejmé, že díky užasnému nasazení a neutuchající motivaci větší části kolegů v oboru jsme vnímáni jako země, kde se i přes nepříznivou ekonomickou situaci a problematickou politizaci a medializaci daří zlepšovat praxi, výuku a výzkum.

V Praze 3. října 2010

Doc. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.

zástupce vedoucího redaktora

(Fotografie z konference otiskujeme na 2. straně obálky.)